

Діана Тітаренко

м. Харків

Методологічна основа вивчення механізмів психологічного захисту в умовах екзистенціальної загрози

На сьогодні в психологічній науці методологічний аспект вивчення психологічного захисту є одним з найважливіших питань. Це пов'язано з відсутністю повної згоди серед дослідників у поглядах щодо цього психологічного явища, його структури, дієвих компонентів та кількості існуючих механізмів захисту, тощо. Все це говорить про існування «наукової» кризи, щодо уявлення про систему психологічного захисту в сучасній науці.

Тож, методологічну основу дослідження механізмів психологічного захисту можна вивести через три основні принципи загального вивчення психологічного захисту:

Перший принцип, який використовується у дослідженнях механізмів захисту – це принцип системності. [1] Згідно до цього принципу ми можемо використовувати існуючу теоретичну та емпіричну інформацію, щодо представленості механізмів захисту в загальній структурі особистості, в процесі її діяльності, в загальній теорії стресу, та концепції саморегуляції особистості. Тож, згідно з цим можна розглянути особливості функціонування системи психологічного захисту в різних умовах життя та діяльності особистості.

Другий принцип - принцип особистісного підходу. [1] Завдяки йому психологічний захист розглядається як одна з систем особистості. Також, цей принцип дозволяє вивчати вплив особистісних якостей на вибір механізму захисту, та вплив дії системи захисту на особливості особистості. Згідно з концепції даного принципу психологічний захист має одну з визначальних детермінант у формуванні самої особистості та її поведінки в умовах реальної або вигаданої загрози.

Третім принципом є принцип регулятивності. [2] Цей принцип формується на положенні несвідомого походження психологічного захисту та передбачає його повну самоорганізацію. Тож, завдяки цьому принципу ми можемо говорити, що система психологічного захисту автоматично запускається, та регулюється на основі існуючого життєвого досвіду особистості.

Таким чином, для більш повного та розгорнутого представлення системи психологічного захисту особистості в умовах екзистенціальної загрози захист повинен розглядатися на межі особистісних теорій та діяльнісного підходу.

Література

1. Киршбаум Э. И. Психологическая защита / Эдуард Киршбаум, Алина Еремеева. - 3-е изд. - М.: Смысл, 2005. - 175 с.
2. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Борис Федорович Ломов; Рос. акад. наук. Ин-т психологи. - М.: Наука, 1999. - 349 с